

НОВИЯТ ЗАКОН ЗА ХРАНИТЕ

На **9 юни 2020 г.**, почти 3 години след откриване на процедурата за обществено обсъждане, в „Държавен вестник,“ бр. № 52 е обнародван новият **Закон за храните („Законът“)**. С него се отменя старият закон, действащ от 1999 г., и се цели хармонизация на българското законодателство с европейското, въвеждат се нови понятия, нови задължения за регистрация и по-високи санкции. В следващите редове ще откриете някои от по-важните законодателни промени.

I. НОВИ ПОНЯТИЯ

Какво е „бизнес оператор“?

Това е **лицето, което произвежда, преработва и/или дистрибутира храна**, като под дистрибуция Законът визира всеки етап на разпространението на храни, като **съхранение, транспортиране, търговия, внос и износ на храни**. Именно **бизнес операторът** е лицето, което **отговаря за спазване на законовите изисквания в областта на храните**, включително:

- да разполага с информация за храните, животните и материалите, използвани при производството, преработката и/или дистрибуцията на храните под негов контрол;
- да оказва необходимото съдействие на административните органи за ограничаване и ликвидиране на възникнало хранително заболяване.

Какво е „обект“?

Това е всяка единица, **в която се извършва предприемаческа дейност с цел печалба или без печалба, свързана с който и да било етап от производството, преработката и/или дистрибуцията на храни**, и включва: земя (включително земя под вода) със или без сгради, предприятие, превозно средство (включително лодка, кораб, самолет, железопътен вагон или друго); подвижен, временен, преместваем или открит обект.

Законът поставя специални изисквания относно лицата, което работят в такъв обект:

- Те подлежат на предварителни и периодични медицински прегледи;
- В обект за производство на храни трябва да работи поне едно лице, наето по трудов договор, което има:
 - висше или средно специално образование в областта на хранително-вкусовата промишленост, или
 - професионална квалификация по специалност в областта на хранително-вкусовата промишленост, или
 - висше образование по специалност от професионално направление "Ветеринарна медицина", или

- висше образование по специалност от професионално направление "медицина" или "фармация", когато обектът е за производство на хранителни добавки, храни, предназначени за употреба при интензивно мускулно натоварване, и храни, предназначени за кърмачета и малки деца, храни за специални медицински цели и храни, в които са вложени витамини, минерали и някои други вещества

** Наемане на лице по трудов договор не се изисква, когато обектът се управлява от бизнес оператор, който отговаря на поне едно от горните образователни изискванията.*

II. КАКВО ПОДЛЕЖИ НА РЕГИСТРАЦИЯ?

• Извършване на производство, преработка и/или дистрибуция на храни

Извършване на производство, преработка и/или дистрибуция на храни се регистрира или одобрява по местонахождение на обекта, като компетентният орган е директорът на областната дирекция по безопасност на храните („ОДБХ“). **На интернет страниците на Българската агенция по безопасност на храните („БАБХ“) и Министерството на здравеопазването ще се поддържат публични регистри на бизнес операторите и на обектите за храни.**

** Компетентният орган за регистрация при производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води е директорът на регионалната здравна инспекция.*

• Производство и търговия на едро с материали и предмети, предназначени за контакт с храни, се извършва след регистрация

Компетентни органи за регистрация са директорите на ОДБХ по местонахождението на обекта.

• Превозни средства за транспортиране на храни

Превозни средства, с които се транспортират някои видове храни, а именно: храни, от животински произход, брашно, хляб, хлебни и сладкарски изделия, **следва да бъдат регистрирани** и да притежават съответния **регистрационен стикер**. Превозните средства за транспортиране на всички останали видове храни се обявяват от бизнес оператора в процедурата по регистрация на обект. Компетентен е директорът на ОДБХ по седалището на бизнес оператора.

** Не се регистрират превозните средства на бизнес оператор, регистриран от компетентен орган на друга държава - членка на Европейския съюз.*

- **Търговия с храни от разстояние**

Търговия с храни от разстояние може да се извършва единствено след регистрация. Компетентен орган е директорът на ОДБХ по местонахождението на обекта или на централата на средството за комуникация от разстояние.

Забранява се търговията от разстояние с храни за кърмачета и малки деца и с храни за специални медицински цели.

Предстои издаването на наредба на министъра на земеделието, храните и горите, с която ще бъдат установени специфични изисквания към търговията с храни от разстояние.

- **Храни, предназначени за кърмачета и малки деца, храни за специални медицински цели и храни с вложени витамини и минерали**

Когато такива храни се пускат за първи път на пазара на територията на Република България, **бизнес операторите са длъжни да подадат уведомление до Министъра на здравеопазването.** Министърът издава становище за съответствие или несъответствие на храната с нормативните изисквания, което се изпраща на съответния бизнес оператор и на БАБХ. Ако е налице съответствие с нормативните изисквания, компетентният орган **вписва в националния регистър на интернет страницата на БАБХ** изброената в закона информация относно конкретната храна (вид и наименование, състав, предназначение и др.).

С промени в Закона, приети едва месец и половина след обнародването му, а именно на 21.07.2020 г., бр. 65 на ДВ, е предвидено приемането на нарочна **наредба относно изисквания към безопасността и качеството на храните, предлагани в детските заведения, училищните столове** и обектите за търговия на дребно на територията на училищата и на детските заведения, както и към храни, предлагани при **организираните мероприятия за деца и ученици.** Това ще бъде следваща стъпка в засилване контрола и качеството на храните за най-малките.

- **Хранителни добавки и храни за употреба при интензивно мускулно натоварване**

Компетентен орган за **регистрация на хранителни добавки и храни, предназначени за употреба при интензивно мускулно натоварване,** е изпълнителният директор на БАБХ, до който се подава заявление по образец преди пускане на за първи път на българския пазар на съответната хранителна добавка или храна. Регистрацията се извършва чрез вписване в **националния регистър на интернет страницата на БАБХ.**

Санкции:

- На бизнес оператор, който извършва дейност **без необходимата регистрация** или одобрение се налага глоба или имуществена санкция в размер **от 4000 до 6000 лв.**

- Същата санкция се налага и при неизпълнение на задължение за уведомяване, неосигуряване на достъп и други.
- Бизнес оператор, който **транспортира храни с нерегистрирани превозни средства**, когато се изисква регистрация, се наказва с глоба или имуществена санкция в размер от 2000 до 3000 лв.
- За извършени **системни нарушения** на закона глобата или имуществената санкция е в **петорен размер** на най-високата постановена глоба или имуществена санкция.

III. „ДОБИТ В БЪЛГАРИЯ“ И „ПРОДУКТ ОТ БЪЛГАРИЯ“

С новият Закон за храните се въвеждат две специфични нови понятия, а именно обозначения върху продуктите „Добит в България“ и „Продукт от България“.

Върху какви продукти може да се постави обозначението „Добит в България“?

Обозначението се поставя върху първични продукти, които са добити на територията на Република България.

Върху какви продукти може да се постави обозначението „Продукт от България“?

Като „Продукт от България“ могат да бъдат обозначени такива първични продукти, които отговарят на следните допълнителни изисквания:

- основната съставка, използвана за тяхното производство, е добита на територията на Република България, и
- всички етапи на производствения процес се осъществяват на територията на Република България.

Законът допуска обозначението „Продукт от България“ да се придружава с географска карта или друг символ, който съдържа информация, че храната е произведена на територията на страната.

IV. УЧАСТИЕ НА ДЕЦА В РЕКЛАМИ

Новият Закон за храните **забранява участието като изпълнители на деца в реклами** или други форми на търговски съобщения на следните продукти:

- генетично модифицирани храни и храни, за които има нормативно въведени ограничения за употреба от деца;
- храни, които съдържат хранителни съставки и вещества с хранителен или физиологичен ефект, които не отговарят на изискванията за здравословно хранене съгласно нормативната уредба.

Санкция: При нарушение на забраната се предвижда глоба или имуществена санкция от **2000 до 3000 лева**.

V. ЗАВАРЕНИТЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Важно е да се отбележи, че приемането на новия Закон за храните не означава непременно предприемане незабавно на конкретни действия от страна на търговци и производители на храни. Законодателят е ограничил това само по отношение на определени субекти, като търговци на храни от разстояние и други.

Имам издадено удостоверение за регистрация на обекти за производство и търговия с храни. Необходима ли е пререгистрация?

Съгласно Преходните и Заключителните разпоредби на новия Закон издадените до влизането в сила на този закон удостоверения за регистрация на обекти за производство и търговия с храни запазват действието си за срока, за който са издадени.

Извършвам търговия от разстояние. Веднага ли следва да приложат новите изисквания?

Лицата, които извършват търговия с храни от разстояние, имат на разположение три месеца от влизане в сила на новия закон (**до 09.09.2020 г.**) да приведат дейността си в съответствие със законовите изисквания.

Извършвам търговия с минерални и изворни води. Как следва да процедирам?

Всички натурални минерални и изворни води, предлагани на пазара към датата на обнародване на Закона се вписват служебно в съответния списък от министъра на здравеопазването, т.е не е необходимо подаването на заявление за вписване.

**Настоящият текст не представлява правна консултация и не следва да се взема предвид при решаване на правни спорове, а цели само да информира читателите.*

Екипът на Адвокатско дружество „Георгиев, Тодоров & Ко.“ остава на разположение за съдействие и допълнителна информация, свързани с прилагането на новия Закон за храните.